

Izdebski, Hubert

Skład Towarzystwa Naukowego Warszawskiego : Wspomnienia pośmiertne : Jerzy Stembrowicz (1919-1986)

Rocznik Towarzystwa Naukowego Warszawskiego 52, 108-109

1989

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Wydział VI

Zygmunt Rybicki, czł. zw., dnia 26 stycznia 1989 r.

9. WSPOMNIENIA POŚMIERTNE

JERZY STEMBROWICZ

(1919—1986)

Jerzy Stembrowicz urodził się 26 października 1919 r. w Warszawie w rodzinie inteligenckiej. W Warszawie też ukończył w 1937 r. szkołę średnią (im. A. Mickiewicza), a w roku 1947 studia prawnicze, uzyskując tytuł magistra prawa. W okresie wojny należał do AK. Brał udział w powstaniu warszawskim, po którym znalazł się w obozach jenieckich. Do kraju wrócił w 1946 r., będąc uprzednio członkiem Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie. Po ukończeniu studiów pracował początkowo jako aplikant sądowy, delegowany do Ministerstwa Sprawiedliwości, potem od 1948 r. do 1951 r. w Prokuraturii Generalnej jako kolejno aplikant i referendarz. W latach 1951—1952 wykonywał pracę redaktora: najpierw w redakcji „Nowego Prawa”, potem w Wydawnictwie Prawniczym. Od 1951 do 1961 r. był pracownikiem Generalnej Prokuratury, w tym naczelnikiem wydziału w Departamencie Nadzoru Ogólnego.

Jednocześnie z pracą zawodową zajmował się działalnością naukową i dydaktyczną. Od 1947 r. pracował jako starszy asystent w Akademii Nauk Politycznych, pozostając od tego czasu związany z Zakładem Prawa Państwowego Wydziału Prawa Uniwersytetu Warszawskiego. W roku 1950 uzyskał na tym Wydziale stopień doktora prawa z zakresu prawa państwowego na podstawie rozprawy *Izba II we Francji*.

W 1961 r. przeszedł na Wydział Prawa UW, gdzie został zatrudniony na stanowisku adiunkta. W roku 1963 habilitował się na podstawie rozprawy *Parlament V Republiki Francuskiej*, dzięki czemu w 1964 r. uzyskał stanowisko docenta. W 1971 r. został mianowany profesorem nadzwyczajnym, a w 1987 r. profesorem zwyczajnym nauk prawnych. Piastował wiele stanowisk w Uniwersytecie Warszawskim, m.in. kierownika Zakładu Prawa Państwowego, prodziekana Wydziału Prawa i Administracji (1971—1973) oraz Dziekana Wydziału Prawno-Ekonomicznego Filii w Białymstoku (1981—1983).

W roku 1984 został członkiem zwyczajnym Towarzystwa Naukowego Warszawskiego. Należał też do Towarzystwa Przyjaciół Francuskiej Kultury Prawniczej im. Henri Capitanta.

Znany był jako działacz społeczny. W okresie studenckim należał do Związku Niezależnej Młodzieży Socjalistycznej, a następnie Związku Akademickiej Młodzieży Polskiej. Działal w Związku Nauczycielstwa Polskiego, piastując m.in. stanowisko wiceprzewodniczącego Rady Zakładowej UW, starał się, nie tylko poprzez wypowiedzi naukowe, wpływać na tok spraw publicznych w czasie

krzysów społeczno-politycznych, poczynając od 1956 r. Zajmując postawę obywatelską i patriotyczną, dążył, na ile było to możliwe, do realizacji idei demokracji i pluralizmu. W sierpniu 1980 r. był doradcą Międzyzakładowego Komitetu Strajkowego w Gdańsku, a później silnie zaangażował się po stronie „Solidarności”.

Jego twórczość naukowa — były też bowiem liczne pozycje publicystyczne — objęła 88 pozycji, w tym cztery wielkie monografie, tj. obok rozprawy doktorskiej i habilitacyjnej, książki: *Rada Państwa w systemie organów PRL* (Warszawa 1968) i *Rząd w systemie parlamentarnym* (Warszawa 1982), jak również książkę *Systemy polityczne wybranych państw kapitalistycznych. Francja* (Warszawa 1977). Bibliografię Jerzego Stembrowicza zawiera zbiór studiów *Współczesne przemiany ustrojowe w Europie i w świecie*, poświęcony Mu z okazji 65 rocznicy urodzin.

Jego książki, studia i artykuły zawsze były wydarzeniami w polskiej literaturze prawa konstytucyjnego. Interesowały Go zwłaszcza cztery problemy: ustrój polityczny Francji (którego był w Polsce najlepszym znawcą), organizacja i rola władzy wykonawczej, realne funkcjonowanie konstytucji oraz gwarancje praw obywatelskich. W swojej twórczości naukowej kierował się tymi samymi ideami demokracji i pluralizmu. Tym samym przyczynił się w sferze doktryny do przełomu, który w świadomości prawniczej dokonał się w latach osiemdziesiątych i zaowocował przemianami lat 1989—1990.

Jerzy Stembrowicz zmarł po długiej i ciężkiej chorobie w Warszawie 8 lutego 1989 r.

Hubert Izdebski

STEFAN NOWAK (1924—1989)

Zmarły 6 września 1989 r. profesor Stefan Nowak był w powszechnej opinii jednym z najznakomitszych socjologów polskich. Swoje miejsce w społeczności socjologów zawdzięczał dorobkowi badawczemu, działalności nauczycielskiej i postawie osobistej.

Urodził się 21 października 1924 r. w Warszawie. W roku 1946 uzyskał eksternistyczną maturę w Liceum im. Rejtana. W latach 1946—1951 studiował socjologię na Uniwersytecie Warszawskim. W czasie studiów pracował też w OM TUR, a potem od 1949 r. w kierowanej przez Stanisława Ossowskiego Katedrze Socjologii. Po jej likwidacji (1951 r.) Nowak zajmował się w UW i PAN myślą Renesansu i Reformacji, a następnie zainteresował się metodologią nauk społecznych. Po restytucji uniwersyteckiej socjologii (1957) wrócił do Katedry Socjologii; podjął też pracę w Zakładzie Teorii Kultury i Przemian Społecznych PAN, również kierowanym przez Ossowskiego. W 1958 r. uzyskał doktorat (*Prawa ogólne, zdania historyczne i wyjaśnienia przyczynowe w socjologii*), a w 1962 r. habilitację (*Struktura, geneza i dynamika ideologii społecznej studentów Warszawy*). Od śmierci Ossowskiego (1963) kierował pracą Zespołu Studiów nad